

що гідна оплата праці - це ключовий елемент соціальної держави, який визначається не лише матеріальними, але й соціально-економічними чинниками, які впливають на якість життя суспільства в цілому. Гідна оплата праці є ключовим аспектом будь-якої соціальної політики держави, спрямованої на підвищення якості життя громадян та забезпечення соціальної справедливості.

Література

1. Марченко Ю.І. Гідна оплата праці – необхідний атрибут соціальної держави. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. № 2 (31). С. 56-59.

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text/>.

3. Кодекс законів про працю України від 10.12.71 № 322-VIII Редакція від 24.12.2023. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text/>.

4. Юрженко Л., Шепіло Ю. Конструювання моделі соціальної держави. *Політичний менеджмент*. 2003. № 1. С. 74-83.

УДК 347.63(043.2)

Колонська В.М., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Белуга Ю.М., старший викладач

ЗАКРИТТЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ТА ЗАЛИШЕННЯ ПОЗОВУ БЕЗ РОЗГЛЯДУ ЯК УСКЛАДНЕННЯ В ХОДІ РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНОЇ СПРАВИ

У цивільному процесі України закриття провадження у справі та залишення позову без розгляду належать до числа заходів, які застосовуються судом у випадках, коли виникають обставини, що роблять неможливим або недоцільним подальше провадження у справі.

Закриття провадження у справі – це форма закінчення розгляду цивільної справи без прийняття судового рішення у зв'язку з виявленням після порушення провадження у справі обставин, з якими закон пов'язує неможливість судового розгляду справи [1, с. 16-17].

Відповідно до ч. 1 ст. 255 ЦПК України, суд своєю ухвалою закриває провадження у справі, якщо:

- 1) справа не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства;
- 2) відсутній предмет спору;
- 3) набрали законної сили рішення суду або ухвала суду про закриття провадження у справі, ухвалені або постановлені з приводу спору між

тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав, або є судовий наказ, що набрав законної сили за тими самими вимогами;

4) позивач відмовився від позову і відмова прийнята судом;

5) сторони уклали мирову угоду і вона затверджена судом;

6) суд встановить обставини, які є підставою для відмови у відкритті провадження у справі відповідно до пунктів 4, 5 частини першої статті 186 цього Кодексу;

7) настала смерть фізичної особи або оголошено її померлою чи припинено юридичну особу, які були однією із сторін у справі, якщо спірні правовідносини не допускають правонаступництва;

8) після відкриття провадження у справі між сторонами укладено угоду про передачу спору на вирішення до третейського суду, якщо тільки суд не визнає, що така угода є недійсною, втратила чинність або не може бути виконана [2].

Також суд може закрити провадження у справі, коли відсутній предмет спору.

Поняття «юридичний спір» має тлумачитися широко, з урахуванням підходу Європейського суду з прав людини до тлумачення поняття «спір про право» (п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод). Зокрема, ЄСПЛ зазначив, що відповідно до духу Конвенції поняття «спір про право» має розглядатися не суто технічно, йому слід надавати сутнісного, а не формального значення [3].

Предметом спору є об'єкт спірного правовідношення, в рамках якого виникає спір. Під предметом позову розуміється матеріально-правова вимога, про задоволення якої позивач просить ухвалити судове рішення щодо відповідача. Підставою позову є обставини, якими позивач обґрунтовує свої вимоги щодо захисту права та охоронюваного законом інтересу свого. Тобто правові підстави позову – це зазначена в позовній заяві нормативно-правова кваліфікація обставин, якими позивач обґрунтовує свої вимоги.

З огляду на викладене відсутність предмета спору унеможлиблює вирішення справи по суті незалежно від обґрунтованості позову, а відповідно і здійснення ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів осіб [3].

Прикладами відсутності предмета спору можуть бути дії сторін або наявність обставин, якщо між сторонами з цього приводу немає невирішених питань або якщо сторони самі вирішили це питання.

Якщо предмет спору не існує як на момент відкриття провадження у справі, так і після відкриття провадження у справі, суд закриває провадження у справі на підставі відсутності предмета спору, коли на момент ухвалення рішення судом першої інстанції між сторонами не залишилося невирішених питань.

Відповідно до ч. 1 ст. 257 ЦПК України, суд постановляє ухвалу про

залишення позову без розгляду, якщо:

1) позов подано особою, яка не має цивільної процесуальної дієздатності;

2) позовну заяву від імені заінтересованої особи подано особою, яка не має повноважень на ведення справи;

3) належним чином повідомлений позивач повторно не з'явився у підготовче засідання чи в судове засідання або не повідомив про причини неявки, крім випадку, якщо від нього надійшла заява про розгляд справи за його відсутності і його нез'явлення не перешкоджає розгляду справи;

4) у провадженні цього чи іншого суду є справа із спору між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав;

5) позивач до початку розгляду справи по суті подав заяву про залишення позову без розгляду;

6) між сторонами укладено угоду про передачу спору на вирішення до третейського суду, і від відповідача не пізніше початку розгляду справи по суті, але до подання ним першої заяви щодо суті спору надійшли заперечення проти вирішення спору в суді, якщо тільки суд не визнає, що така угода є недійсною, втратила чинність або не може бути виконана;

7) дієздатна особа, в інтересах якої у встановлених законом випадках відкрито провадження у справі за заявою іншої особи, не підтримує заявлених вимог і від неї надійшла відповідна заява;

8) провадження у справі відкрито за заявою, поданою без додержання вимог, викладених у статтях 175 і 177 цього Кодексу, та не було сплачено судовий збір і позивач не усунув цих недоліків у встановлений судом строк;

9) позивач без поважних причин не подав витребувані судом докази, необхідні для вирішення спору;

10) позивач у визначений судом строк не вніс кошти для забезпечення судових витрат відповідача і відповідач подав заяву про залишення позову без розгляду;

11) після відкриття провадження судом встановлено, що позивачем подано до цього самого суду інший позов (позови) до цього самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з однакових підстав і щодо такого позову (позовів) на час вирішення питання про відкриття провадження у справі, що розглядається, не постановлена ухвала про відкриття або відмову у відкритті провадження у справі, повернення позовної заяви або залишення позову без розгляду;

12) між сторонами укладено угоду про передачу спору на вирішення суду іншої держави, якщо право укласти таку угоду передбачене законом або міжнародним договором України, за винятком випадків, якщо суд визнає, що така угода суперечить закону або міжнародному договору України, є недійсною, втратила чинність або не може бути виконана [2].

Виділяють два способи закінчення провадження без ухвалення

рішення суду по справі: закриття справи у цивільній справі та залишення заяви без розгляду.

Закриття провадження у цивільній справі є способом закінчення розгляду цивільної справи без ухвали рішення суду, наслідком чого є неможливість повторного звернення до суду з такою ж скаргою.

Залишення заяви без розгляду - це закінчення розгляду цивільної справи без ухвалення рішення суду, що не перешкоджає зацікавленій стороні звернутися до суду з такою ж скаргою. Причинами залишення заяви без розгляду є недотримання заявником умов здійснення права на звернення до суду, а також дії, спрямовані на відмову в продовженні розгляду цивільної справи.

Суд постановляє ухвалу про закриття провадження та залишення заяви без розгляду, що може бути оскаржена в апеляційному порядку.

Щоб уникнути закриття провадження у справі та залишення позову без розгляду, важливо:

1) Дотримуватися строків позовної давності, тобто позивачу слід подати позов до суду протягом строку позовної давності.

2) Мати достатні підстави для пред'явлення позову, тобто перед тим, як подавати позов до суду, позивачу слід переконатися, що у нього є достатні юридичні підстави для цього.

3) З'являтися до суду за викликом, тобто позивачу та відповідачу слід з'являтися до суду за викликом, щоб уникнути закриття справи.

4) Вчасно повідомляти суд про причини неявки, тобто якщо позивач або відповідач не можуть з'явитися до суду, їм слід вчасно повідомити про це суд та надати.

Отже, закриття провадження у справі – це форма закінчення розгляду цивільної справи без прийняття судового рішення у зв'язку з виявленням після порушення провадження у справі обставин, з якими закон пов'язує неможливість судового розгляду справи. Залишення заяви без розгляду – форма закінчення розгляду цивільної справи без ухвалення рішення суду, за якої заінтересована особа не позбавляється права повторно звернутися до суду з тотожним позовом. Підстави залишення заяви без розгляду обумовлені недотриманням заявником умов реалізації права на звернення до суду, а також діями, спрямованими на відмову від продовження судового розгляду цивільної справи.

Література

1. Калужний М. Ускладнення в ході розгляду цивільних справ. Тернопіль, 2022. 23 с.

2. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n7919>.

3. ОП КЦС роз'яснила порядок закриття провадження у справі у зв'язку з відсутністю предмета спору. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1188329/>.